

CCJE(2025)6

Strasbourg, 14 noiembrie 2025

**CONSILIUL CONSULTATIV AL JUDECĂTORILOR EUROPENI
(CCJE)**

**Avizul CCJE nr. 28 (2025)
referitor la importanța stării de bine a sistemului judiciar
pentru înfăptuirea justiției**

I. Introducere: contextul, motivația, scopul și domeniul de aplicare al avizului

1. În conformitate cu mandatul care i-a fost acordat de Comitetul de Miniștri, Consiliul consultativ al judecătorilor europeni (CCJE) a pregătit prezentul aviz privind importanța stării de bine a sistemului judiciar pentru îndeplinirea justiției.
2. Un sistem judiciar funcțional, independent și imparțial este esențial pentru buna funcționare a oricărei societăți democratice. Este un principiu fundamental și un drept garantat de articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO) ca orice persoană să aibă dreptul la un proces echitabil și public în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale¹. Aceste principii fundamentale ale independenței și imparțialității sistemului judiciar stau la baza bunei administrări a justiției și a statului de drept. Importanța lor maximă este reflectată de faptul că sunt protejate la nivel internațional de CEDO,² de Declarația Universală a Drepturilor Omului³, de Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice,⁴ precum și de constituțiile, legile și reglementările interne.
3. În virtutea funcției lor, judecătorii îndeplinesc o funcție vitală în societate în calitate de gardieni ai statului de drept. Încredințați să protejeze drepturile fundamentale ale omului și buna administrare a justiției, aceștia mențin, de asemenea, un control și un echilibru vital asupra puterii executive, asigurându-se că o astfel de putere nu este exercitată în mod arbitrar sau fără responsabilitate.
4. Cu toate acestea, în ultimii ani, sistemul judiciar s-a confruntat cu provocări acute care amenință principiile și drepturile fundamentale menționate anterior. Pandemia de COVID-19, instabilitatea democratică tot mai mare, războiul și conflictele globale reprezintă amenințări inerente la adresa statului de drept, judecătorii având rolul esențial de a-l proteja. Nerespectarea independenței sistemului judiciar de către guvern, parlament, mass-media și platformele de comunicare socială reprezintă o problemă din ce în ce mai mare⁵. O consecință firească a dreptului la o audiere publică garantat de articolul 6 din CEDO este că judecătorii sunt expuși unui scrutin public sporit. În plus, proliferarea dezinformării aduce atingere reputației sistemului judiciar și creează presiuni asupra independenței sistemului judiciar și asupra procesului decizional. În acest context, au apărut preocupări cu privire la starea de bine a judecătorilor, inclusiv la siguranța și securitatea lor personală. Aceste preocupări au implicații directe asupra calității și eficienței actului de justiție, precum și asupra integrității și bunei funcționări a sistemului judiciar.
5. Presiunile interne și externe semnificative pot submina independența și imparțialitatea sistemului judiciar, precum și reziliența judecătorilor de a face față unor astfel de presiuni.⁶ Astfel de presiuni pot compromite, de asemenea, capacitatea unui judecător

¹ Avizul CCJE nr. 3 (2002), punctul 14; a se vedea, de asemenea, CCJE Magna Carta judecătorilor (Principii fundamentale) din 2010, parag. 1-2.

² Convenția europeană a drepturilor omului, art. 6.

³ Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 10.

⁴ Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 14.

⁵ Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ), Sondaj în rândul judecătorilor privind independența sistemului judiciar (2025), pag. 46-48.

⁶ Avizul CCJE nr. 25 (2022), parag. 60.

de a se implica în evaluarea imparțială a probelor și în interpretarea legii necesare pentru a pronunța hotărâri bine motivate.⁷ Volumul de muncă prea mare, presiunea excesivă a timpului și oboseala pot duce la epuizarea cognitivă, ceea ce ar putea afecta calitatea procesului decizional și capacitatea judecătorilor de a-și gestiona în mod eficace volumul de muncă și de a menține eficiența procedurilor judiciare. Atunci când judecătorii se simt bine și sunt apti să funcționeze la capacitate maximă, sistemul judiciar este considerat competent și echitabil, ceea ce, la rândul său, consolidează încrederea publicului în sistemul judiciar.⁸

6. Prin urmare, avizul examinează modul în care starea de bine a judecătorilor poate fi protejată și promovată pentru a spori calitatea și eficiența activității și pentru a sprijini independența și imparțialitatea sistemului judiciar ca și componente fundamentale ale unui sistem judiciar funcțional.⁹
7. Avizul a fost elaborat pe baza avizelor anterioare ale CCJE,¹⁰ Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind judecătoria: independența, eficiența și responsabilitățile, documentele Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), ale Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) și ale Comisiei Europene pentru Cooperare Juridică (CDCJ). De asemenea, acesta ia în considerare Principiile de bază ale Organizației Națiunilor Unite privind independența sistemului judiciar, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, Declarația de la Nauru privind starea de bine a sistemului judiciar și alte instrumente relevante referitoare la sănătatea și securitatea în muncă.¹¹
8. În cele din urmă, avizul ține seama de răspunsurile statelor membre la chestionarul privind importanța stării de bine sistemului judiciar pentru înfăptuirea justiției și se bazează pe un proiect preliminar pregătit de expertul CCJE numit de Consiliul Europei, dna Lucinda Soon.

II. Definirea stării de bine a sistemului judiciar

9. În sensul prezentului aviz, starea de bine a sistemului judiciar este definită ca un proces

⁷ Avizul CCJE Nr. 11 (2008), parag. 34.

⁸ Avizul CCJE Nr. 1 (2001), parag. 12.

⁹ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 47; Convenția interamericană privind drepturile omului,

Art. 8; Standardele Internaționale Mount Scopus de Independență Judiciară, Principiul 1.1.

¹⁰ În special CCJE Magna Carta judecătorilor (2010); Avizul nr. 1 (2001) privind independența sistemului judiciar și inamovibilitatea judecătorilor; Avizul nr. 2 (2001) privind finanțarea și gestionarea instanțelor; Avizul nr. 3 (2002) privind principiile și normele care reglementează activitatea profesională a judecătorilor, în special etica, incompatibilitățile și imparțialitatea; Avizul nr. 6 (2004) privind procesul echitabil într-un termen rezonabil; Avizul nr. 11 (2008) privind calitatea hotărârilor judecătorești; Avizul CCJE nr. 17 (2014) privind evaluarea activității judecătorilor, calitatea justiției și respectarea independenței sistemului judiciar; Avizul nr. 18 (2015) privind poziția sistemului judiciar și relația acestuia cu celelalte puteri ale statului într-o democrație modernă; Avizul nr. 25 (2022) privind libertatea de exprimare a judecătorilor; și Avizul nr. 26 (2023) privind progresele înregistrate: utilizarea tehnologiei de suport în sistemul judiciar.

¹¹ Inclusiv Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind securitatea și sănătatea în muncă, 1981 (nr. 155) și Metodologia Organizației Internaționale a Muncii pentru Convenția privind securitatea și sănătatea în muncă, 2006 (nr. 187).

continuu care permite judecătorilor să prospere în toate aspectele vieții lor profesionale și, cel puțin, să își mențină sănătatea fizică și mentală necesară pentru a-și îndeplini atribuțiile judiciare în mod eficace și eficient, cu independență, imparțialitate și integritate. Starea de bine a sistemului judiciar este multidimensională, cuprinzând aspecte pozitive, cum ar fi angajamentul la locul de muncă, motivația și satisfacția la locul de muncă, precum și aspecte negative, inclusiv tensiunea psihică, anxietatea, depresia, epuizarea și traumele induse de muncă.

10. Cerințele stricte ale activității judiciare pot face ca judecătorii să se confrunte cu un stres profund, dar gradul de stres depinde de disponibilitatea aspectelor fizice, psihologice, sociale sau organizaționale ale muncii care îi pot ajuta să își atingă obiectivele de muncă, să reducă gradul de solicitare la locul de muncă și să stimuleze formarea și dezvoltarea personală.
11. În ciuda solicitărilor deosebite ale activității, judecătorii cunosc și motive de satisfacție care joacă un rol pozitiv în starea lor de bine. Scopul și însemnătatea activității au fost cel mai frecvent identificate în răspunsurile la chestionarul adresat statelor membre ale CCJE ca fiind o caracteristică pozitivă a activității judiciare. Răspunsurile au recunoscut în mod repetat satisfacția imensă care rezultă din natura de serviciu public a activității judiciare, care este administrarea justiției și consolidarea statului de drept.
12. Alte surse predominante de satisfacție pentru judecători includ autonomia și independența în luarea deciziilor, activitatea stimulatorie și provocatoare din punct de vedere intelectual, dezvoltarea profesională, securitatea carierei, recunoașterea, respectul și apartenența la o comunitate judiciară care oferă colegialitate și sprijin. Aceste surse de satisfacție sau caracteristici pozitive ale activității judiciare oferă mecanisme vitale prin care judecătorii regăsesc starea de bine.

III. Provocările activității judiciare

13. Activitatea judiciară este în mod inerent complexă și solicitantă, impunând judecătorilor să își îndeplinească rolurile sub o multitudine de presiuni structurale, procedurale și societale. Prezenta secțiune examinează aceste provocări și impactul lor asupra stării de bine a sistemului judiciar. Luarea în considerare a factorilor de reducere la minimum a provocărilor cu care se confruntă activitatea judiciară este deosebit de importantă, având în vedere natura solicitantă a activității și fondurile de obicei limitate disponibile pentru a răspunde acestor cerințe.

(i) Volumul de muncă și presiunea timpului

14. Volumul mare de muncă, programul de lucru prelungit și presiunea timpului sunt factori de stres semnificativi care afectează judecătorii.¹² Aceste solicitări pot compromite calitatea raționamentului judiciar și a procesului decizional în cazul în care judecătorii nu dispun de suficient timp pentru a-și pregăti deciziile.¹³ Acestea reprezintă, de asemenea, o problemă majoră care afectează independența sistemului judiciar și dreptul la un proces

¹² Rețeaua mondială de integritate judiciară, UNODC. Explorarea legăturilor dintre starea de bine și integritatea în sistemul judiciar (2022), Geneva.

¹³ Avizul CCJE nr. 11 (2008), parag. 26 și 34.

echitabil într-un termen rezonabil în temeiul articolului 6 din CEDO.¹⁴ Independența poate fi grav afectată în cazul în care judecătorii nu dispun de timpul necesar pentru a desfășura procedurile în modul pe care îl consideră necesar pentru un proces echitabil.¹⁵

15. Presiunea nejustificată de a accelera procedurile și de a atinge obiectivele de operativitate poate influența independența sistemului judiciar prin încurajarea implicită de a acorda prioritate eficienței, confundând calitatea justiției cu un accent excesiv pe operativitate.¹⁶ Expuși unor astfel de presiuni, judecătorii se pot confrunta cu un conflict excesiv între calitatea și cantitatea muncii.¹⁷
16. În parte, aceste provocări sunt amplificate de complexitatea tot mai mare a sistemelor juridice. În timp ce activitatea judiciară necesită în mod inerent ca judecătorii să lucreze într-un mediu de conflicte juridice și interpersonale, escaladarea unor astfel de conflicte în societatea modernă a stimulat o creștere a numărului de cauze care necesită intervenție judiciară, cu un volum din ce în ce mai copleșitor de documentație pentru analiză și evaluare. Această complexitate crescândă, combinată cu multiplicarea cauzelor care se prezintă în fața instanțelor, are implicații directe asupra dreptului la un proces echitabil într-un termen rezonabil.

(ii) Expunerea la aspecte traumatice

17. Expunerea la materiale traumatice în chestiuni precum cele legate de dreptul penal, dreptul familiei, dreptul imigrației și dreptul azilului poate prezenta un risc mai mare de stres judiciar. Aceste cazuri implică, de regulă, acuzații de infracțiuni grave săvârșite prin violență, crime de război, abuz și exploatare sexuală, tragedii fatale, litigii privind custodia, violență parentală, aspecte legate de starea de bine a copiilor, trafic de persoane și cruzime. În astfel de chestiuni, în care judecătorii se ocupă în mod obișnuit de persoane vulnerabile care au suferit experiențe extrem de traumatizante, trauma indirectă suferită de judecători le poate afecta în mod semnificativ starea de bine. Capacitatea de a gestiona cererile emoționale sporite poate fi exacerbată de presiunile la locul de muncă și de constrângerile de timp.¹⁸

(iii) Utilizarea inteligenței artificiale (IA) și a altor tehnologii de asistență

18. În avizele sale anterioare, CCJE a subliniat importanța dezvoltării și utilizării tehnologiei în moduri care să mențină și să consolideze autonomia judiciară, independența,

¹⁴ Rețeaua mondială de integritate judiciară, UNODC. Explorarea legăturilor dintre starea de bine și integritate în sistemul judiciar (2022), Geneva. A se vedea, de asemenea, Sondajul ENCJ printre judecători cu privire la independența sistemului judiciar (2025), pag. 36.

¹⁵ A se vedea Sondajul realizat de Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ) în rândul judecătorilor cu privire la independența sistemului judiciar (2025), pag. 34.

¹⁶ Avizul CCJE nr. 17 (2014), punctul 35; Avizul CCJE nr. 6 (2004), punctul 42; Rețeaua europeană de Sondajul realizat de Consiliile Judiciare (ENCJ) în rândul judecătorilor privind independența sistemului judiciar (2025), pag. 26.

¹⁷ Avizul CCJE nr. 17 (2014), punctul 42. Liniile directoare CEPEJ privind evaluarea calității muncii judecătorilor (2024), nr. 12, pag. 15.

¹⁸ În ceea ce privește presiunea psihosocială asupra judecătorilor cauzată de anumite situații și impactul acesteia asupra imparțialității, a se vedea documentul CEPEJ: Desființarea izolării judecătorilor. Orientări pentru îmbunătățirea competențelor judecătorului și competenței, consolidarea schimbului de cunoștințe și a colaborării și depășirea unei culturi a izolării judiciare (2019), punctele 101, 102 și 104.

imparțialitatea și statul de drept.¹⁹

19. Starea de bine precară a sistemului judiciar poate duce la o dependență excesivă inadecvată de IA și de alte tehnologii. Acest lucru poate fi deosebit de pronunțat atunci când judecătorii se află sub stres și presiune extremă, astfel încât resursele lor emoționale și cognitive sunt epuizate. În aceste circumstanțe, judecătorii pot fi tentați să recurgă la utilizarea tehnologiei fără a aplica supravegherea decizională necesară asupra rezultatelor produse de tehnologia utilizată și fără a efectua verificări adecvate pentru a identifica potențialele erori pe care aceste rezultate le-ar putea conține.²⁰ Prin urmare, pentru protejarea stării de bine a sistemului judiciar este esențială utilizarea eficace și responsabilă a IA și a altor tehnologii de asistență.
20. În cazul în care tehnologia de suport nu este pusă în aplicare în mod corespunzător,²¹ judecătorii se pot confrunta cu o pierdere a autonomiei și a controlului, precum și cu o diminuare a încrederii și a eficacității proprii. Judecătorii pot simți că autonomia lor este amenințată dacă există îndrumări inadecvate sau improprii cu privire la utilizarea corectă a tehnologiei. Utilizarea pe scară largă a instrumentelor informatice și a inteligenței artificiale poate duce, de asemenea, la o creștere semnificativă a numărului de acte de procedură și, în consecință, la o lipsă de eforturi sistematice din partea părților litigioase pentru a structura, a rezuma sau a clarifica în mod suficient faptele. Prin urmare, utilizarea necorespunzătoare a acestor tehnologii poate avea un impact asupra volumului de muncă al judecătorilor și asupra calității muncii produse prin creșterea numărului de cauze pe care judecătorii sunt în măsură să le soluționeze într-un anumit interval de timp și a vitezei cu care este procesată o cauză.²²

(iv) Provocări în materie de finanțare

21. Finanțarea adecvată a sistemului judiciar²³ este strâns legată de independența sistemului judiciar, de accesul la justiție și de dreptul la un proces echitabil într-un termen rezonabil.²⁴ Subfinanțarea și remunerarea inadecvată a judecătorilor²⁵ pot duce la posturi

¹⁹ Avizul nr. 26 al CCJE (2023). A se vedea, de asemenea, Carta etică europeană a CEPEJ privind utilizarea inteligenței artificiale.

în sistemele judiciare și mediul acestora) (2018) și, în special, al cincilea principiu al acesteia „din cadrul controlul utilizatorilor” și Liniile directoare CEPEJ privind depunerea electronică a cererilor și digitalizarea instanțelor (2021)

²⁰ „Halucinații IA” se referă la cazurile în care un sistem de inteligență artificială generează informații care pare plauzibile, dar sunt factual incorecte, fabricate sau nesuținute de date verificabile.

²¹ Avizul nr. 26 al CCJE (2023).

²² Liniile directoare CEPEJ privind calitatea dezbaterii în materie civilă și administrativă (2025), punctele 13-14.

²³ În ceea ce privește procentul din PIB (produsul intern brut) alocat justiției, a se vedea evaluarea CEPEJ 2024

Raportul privind sistemele judiciare europene (date din 2022), Tendințe și concluzii, pagina 2.

²⁴ Avizul CCJE nr. 2 (2001), punctele 2-3; a se vedea, de asemenea, Avizul CCJE nr. 6 (2004), punctul 20; Avizul CCJE nr. 11 (2008), punctul 14; Avizul CCJE nr. 18 (2015), punctul 51. A se vedea, de asemenea, evaluarea CEPEJ 2024 Raportul privind sistemele judiciare europene (date din 2022), partea 1: Analize generale, pagina 19.

²⁵ În ceea ce privește finanțarea sistemului judiciar, a se vedea Raportul CEPEJ din 2024 de evaluare a sistemelor judiciare europene (2022 date), partea 1: Analize generale, pagina 19 și următoarele. A se vedea, de asemenea, Rețeaua europeană a consiliilor judiciare - Sondaj în rândul judecătorilor privind independența sistemului judiciar (2025), pagina 34.

vacante în sistemul judiciar, la probleme de recrutare și de păstrare a personalului, la deficite de personal și la acumularea de cauze restante, la creșterea volumului de muncă al judecătorilor și la creșterea nivelului de stres al acestora, ceea ce, la rândul său, poate afecta calitatea procesului lor decizional.

(v) Ingerințe politice

22. În ultimii ani, ingerințele politice din unele țări au erodat independența și imparțialitatea sistemului judiciar, subminând, la rândul lor, democrația și statul de drept.²⁶ Nerespectarea independenței sistemului judiciar de către guvern, parlament și mass-media este o problemă din ce în ce mai mare în aceste state membre.²⁷ Judecătorii se pot confrunta cu presiuni pentru a pronunța hotărâri care se aliniază așteptărilor politice cu riscul imparțialității lor sau se pot confrunta cu acuzații de părtinire judiciară atunci când se pronunță cu privire la chestiuni considerate nefavorabile ideologiilor politice. Ingerința politică este uneori disimulată prin introducerea unor reforme care nu au scopul legitim de a îmbunătăți calitatea administrării justiției, ci, dimpotrivă, au ca obiectiv schimbarea personalului și/sau reducerea garanțiilor de independență a sistemului judiciar.²⁸
23. De mai mulți ani, există o tendință în creștere în unele state membre în care se pot exercita presiuni suplimentare asupra judecătorilor atunci când puterea executivă nu respectă sau nu execută hotărârile pronunțate împotriva sa.
24. În statele în care regresul democratic este deosebit de pronunțat, judecătorii se pot confrunta cu amenințări directe la adresa independenței și siguranței lor. Acestea pot include supravegherea, hărțuirea, defăimarea publică sau chiar violența fizică. În cazuri extreme, judecătorii pot fi reținuți, îndeplățiți din funcție sau forțați să se retragă pentru decizii percepute ca fiind nefavorabile autorităților aflate la guvernare. Aceste influențe politice pot crea un stres judiciar semnificativ, care poate diminua capacitatea unui judecător de a exercita rezerva necesară pentru a-și menține independența și imparțialitatea în fața unei astfel de presiuni.
25. Presiunea asupra judecătorilor de a se conforma agendelor politice sau de a le sprijini [indiferent dacă această presiune își are originea pe plan extern sau intern în cadrul sistemului judiciar], are consecințe dăunătoare asupra integrității și independenței sistemului judiciar, asupra încrederii publicului în sistemul judiciar și, în cele din urmă, asupra statului de drept.²⁹ Aceste influențe politice pot crea un stres judiciar semnificativ,

²⁶ Raportul din 2025 al secretarului general intitulat „Către un nou pact democratic pentru Europa”, Constatări esențiale din secțiunea Funcționarea instituțiilor democratice, pagina 35. A se vedea, de asemenea, raportul ONU

Raportorul special privind independența judecătorilor și a avocaților, 16 iulie 2020, A/74/176, punctul 63

²⁷ Raportul CDCJ către Secretarul General al Consiliului Europei privind revizuirea punerii în aplicare al Planului de acțiune al Consiliului Europei privind consolidarea independenței și a imparțialității sistemului judiciar (2022), alineatul (5). A se vedea, de asemenea, Sondajul realizat de Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (ENCJ) în rândul judecătorilor cu privire la independența sistemului judiciar (2025), paginile 46-48.

²⁸ „Personalul” include judecătorii, funcționarii judiciari și personalul auxiliar.

²⁹ Lista de verificare a statului de drept întocmită de Comisia de la Veneția (2016) a furnizat toate elementele de bază ale independenței și imparțialității în cadrul sistemului judiciar. Acesta este actualizat în 2025 și se va baza pe aceste elemente, a se vedea Memorandumul introductiv: Actualizarea listei de verificare privind statul de drept a Comisiei de la Veneția: o contribuție a Adunării Parlamentare a

care poate diminua capacitatea unui judecător de a exercita rezerva necesară pentru a-și menține independența și imparțialitatea în fața unei astfel de presiuni.³⁰

(vi) Amenințări la adresa siguranței și securității personale

26. Articolul 6 din CEDO prevede că procedurile judiciare și hotărârile judecătorești trebuie să fie accesibile publicului. CCJE își afirmă sprijinul pentru acest principiu fundamental care consolidează încrederea publicului în sistemul judiciar, dar poate, de asemenea, să expună judecătorii la un control public sporit și la riscuri personale.
27. Preocupările privind amenințările la adresa siguranței și securității personale a judecătorilor au fost raportate în altă parte și trebuie abordate.³¹ Atacurile ostile împotriva judecătorilor sub forma abuzului verbal și a hărțuirii online, a intimidării și, în unele cazuri, a violenței fizice sunt adesea alimentate de polarizarea politică, de dezinformarea în mass-media și de nemulțumirea publică față de deciziile judiciare, în special în cazurile de mare anvergură care implică chestiuni controversate din punct de vedere politic sau sensibile din punct de vedere social.
28. Amenințările la adresa siguranței și securității personale a judecătorilor prezintă implicații grave pentru integritatea și independența sistemului judiciar.³² Atunci când judecătorii sunt supuși intimidării sau se tem pentru siguranța lor personală și pentru siguranța familiilor lor, există riscul compromiterii capacității lor de a judeca în mod imparțial.³³
29. Ascensiunea platformelor de comunicare socială a amplificat aceste riscuri, permițând răspândirea rapidă a retoricii agresive și expunerea informațiilor cu caracter personal ale judecătorilor. În cazuri extreme, judecătorii pot simți o presiune sporită de a se explica dincolo de hotărârile formale pe care le pronunță. Deși problemele legate de acțiunile reale sau anticipate ale mass-mediei (de exemplu, presa, televiziunea și radioul) sunt preocupări continue în ceea ce privește impactul lor necorespunzător asupra deciziilor judiciare, impactul necorespunzător al platformelor de comunicare socială este în creștere.³⁴
30. Amenințările persistente și preocupările în materie de securitate pot avea implicații grave asupra stării de bine a judecătorilor, conducând la anxietate și sentimente de izolare, în special atunci când judecătorii sunt forțați să își modifice rutina sau să își restricționeze prezența publică.

Consiliului Europei. A se vedea, de asemenea, raportul CDCJ către secretarul general al Consiliului Europei privind revizuirea punerii în aplicare a Planului de Acțiune privind consolidarea independenței și a imparțialității în sistemul judiciar) (2022), punctul 15.

³⁰ Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a dezvoltat o jurisprudență vastă privind independența și imparțialitatea judecătorilor, de exemplu *Juszczyszyn împotriva Poloniei* (hotărârea din 30 ianuarie 2023), *Eminağaoğlu împotriva Turciei* (hotărârea din 9 martie 2021), *Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei* (hotărârea din 1 decembrie 2020).

³¹ Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ), Sondaj în rândul judecătorilor privind independența al sistemului judiciar (2025), pagina 23.

³² Raportul Biroului CCJE privind independența și imparțialitatea sistemului judiciar în statele membre ale Consiliului Europei (ediția din 2019), punctele 41-43.

³³ Avizul CCJE nr. 21 (2018).

³⁴ Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ), Sondaj în rândul judecătorilor privind independența sistemului judiciar (2025), pagina 22.

(vii) Războiul și conflictul global

31. Represiunea politică și amenințările la adresa siguranței și securității personale sunt intensificate în perioade de război și de conflict global. Aceste condiții declanșează adesea atacuri tot mai mari asupra statului de drept, deoarece guvernele invocă competențe de urgență, restricționează libertățile civile și acordă prioritate securității naționale în detrimentul drepturilor individuale. Judecătorii trebuie să se pronunțe într-un mediu incert, în care principiile juridice pot fi eludate în mod deliberat și în care deciziile lor pot fi contestate direct de interese politice sau militare.
32. În vremuri de război, repercusiunile fizice și psihologice asupra judecătorilor pot fi profunde. În afară de distrugerea reală sau anticipată a clădirilor instanțelor și a infrastructurilor juridice, pot apărea pierderi semnificative de resurse prin expunerea constantă la cazuri cu mize mari, amenințări la adresa siguranței personale și greutatea morală a deciziilor care afectează vieți și libertăți. Aceste pierderi cumulate creează un mediu de stres ridicat, în care judecătorii trebuie să continue să-și îndeplinească atribuțiile sub o presiune psihologică imensă. Fără un sprijin instituțional și colegial adecvat, judecătorii se pot confrunta cu o izolare acută, iar starea lor de bine se poate deteriora rapid.

IV. Inițiative de protejare a stării de bine a sistemului judiciar

33. Sistemul judiciar trebuie să se implice pe deplin și să sprijine inițiativele care protejează, consolidează și îmbunătățesc caracteristicile pozitive ale activității judiciare, reducând în același timp la minimum caracteristicile negative ale acesteia. Stigmatul asociat stresului și stării de bine precare poate reprezenta o barieră în calea angajării într-o conversație cu colegii și cu alții și a căutării de ajutor și sprijin atunci când este necesar. Atunci când stresul este perceput în mod incorect ca o slăbiciune sau o formă de deteriorare, mai degrabă decât ca o reacție umană normală la presiunile situaționale, participarea la orice inițiativă organizată privind starea de bine este împiedicată. Acest lucru este valabil și pentru judecătorii care, în general, sunt obișnuiți să rezolve problemele în mod independent și autonom. Incorporarea standardelor internaționale în cadrele de guvernare judiciară se aliază la cele mai bune practici la nivel mondial și afirmă angajamentul sistemului judiciar față de independența sa.³⁵

(A) Guvernanța și responsabilitatea

34. În centrul oricărei abordări a stării de bine a sistemului judiciar se află un cadru de guvernare solid, care recunoaște starea de bine a judecătorilor ca o condiție prealabilă esențială pentru independența, imparțialitatea și calitatea activității judiciare. Sistemul judiciar trebuie să își asume responsabilitatea dezvoltării și menținerii unei astfel de guvernare. Crearea unor mecanisme interne de îmbunătățire a stării de bine a sistemului judiciar va promova o mai mare independență și reziliență în cadrul sistemului judiciar și va proteja inițiativele împotriva ingerințelor politice și a abuzurilor.
35. Sistemul judiciar ar trebui să aibă puterea și influența necesare pentru a se asigura că există structuri de guvernare adecvate, cu sisteme, procese și controale eficiente, și că

³⁵ Convenția OIM privind securitatea și sănătatea în muncă, 1981 (nr. 155); Metodologia OIM pentru Convenția privind securitatea și sănătatea în muncă, 2006 (nr. 187).

resursele instanțelor sunt alocate suficient pentru elaborarea politicilor și procedurilor care ar sprijini starea de bine a judecătorilor. Pot fi instituite grupuri de lucru dedicate stării de bine pentru a se asigura că strategiile și planurile de îmbunătățire a stării de bine a sistemului judiciar sunt elaborate și puse în aplicare și coordonate în mod eficace. În mod ideal, strategiile privind starea de bine ar trebui standardizate pentru a se aplica la nivel național tuturor instanțelor dintr-un stat membru.

36. De asemenea, pot fi înființate unități specifice de prevenire a riscurilor profesionale pentru a organiza și a acorda prioritate inițiativelor. Sarcinile acestor structuri pot include efectuarea de evaluări periodice ale riscurilor psihosociale ale condițiilor de muncă ale judecătorilor, evaluarea nivelurilor de stres judiciar la intervale adecvate, elaborarea de politici și proceduri privind starea de bine și conceperea și punerea în aplicare a unor intervenții specifice pentru atenuarea riscurilor identificate. Angajarea sau dezvoltarea de parteneriate cu profesioniști instruiți și calificați în domeniul sănătății și stării de bine la locul de muncă, cum ar fi psihologii organizaționali, pot contribui la îndeplinirea acestor obiective.

(B) Prevenția

37. Inițiativele ar trebui să se axeze pe prevenirea stresului judiciar excesiv și a stării de rău. Astfel de inițiative ar trebui organizate cu participarea activă a judecătorilor, pentru a se asigura efectuarea unor modificări relevante, realiste și practice. Acestea ar trebui să sensibilizeze opinia publică cu privire la necesitatea de a se asigura caracterul rezonabil al condițiilor de muncă ale judecătorilor, precum volumul lor de muncă, mediul fizic și remunerarea, pentru a le sprijini starea de bine.

(i) Garantarea siguranței și securității personale

38. În unele state membre, judecătorii sunt expuși unor acte specifice de violență, intimidare, abuz și hărțuire, adesea determinate de acoperirea mediatică neinformată și de atacurile politice orchestrate asupra sistemului judiciar. Aceste atacuri ostile urmăresc să slăbească independența și imparțialitatea sistemului judiciar și să submineze încrederea publicului în sistemul judiciar.³⁶
39. Riscurile în materie de siguranță și securitate se pot extinde, de asemenea, dincolo de amenințările fizice, pentru a include vulnerabilități semnificative în materie de securitate cibernetică și de protecție a datelor. Judecătorii gestionează adesea informații sensibile atât cu caracter personal cât și rezultate din dosare, ceea ce îi transformă în potențiale ținte pentru atacuri cibernetice și încălcări ale securității datelor. Expunerea datelor confidențiale poate compromite nu numai integritatea procedurilor judiciare, ci și siguranța personală a judecătorilor și a familiilor acestora.
40. Este esențial să existe sisteme, procese și controale eficace în toate instanțele pentru a evalua și a monitoriza amenințările la adresa siguranței și securității personale a judecătorilor și pentru a se asigura că incidentele sunt investigate și că sunt puse în aplicare măsuri adecvate în funcție de natura amenințării. Astfel de măsuri ar trebui revizuite în permanență pentru a evalua dacă rămân adecvate sau dacă sunt în continuare necesare. Cel puțin, clădirile instanțelor ar trebui să fie dotate cu niveluri

³⁶ Raportul Biroului CCJE privind independența și imparțialitatea în sistemul judiciar în statele membre ale Consiliului European (ediția din 2019), punctele 41-43.

adecvate de securitate, care pot fi sporite în funcție de necesități atunci când judecătorii prezidează chestiuni deosebit de importante sau în perioade de criză.³⁷ În cazuri extreme, în care viața, siguranța și securitatea unui judecător sunt expuse unui risc ridicat, este de datoria statului, în temeiul articolelor 2 și 3 din CEDO, să investigheze și să urmărească penal astfel de acte infracționale. În plus, dacă este necesar, poate apărea obligația de a institui măsuri de securitate suplimentare pentru a proteja judecătorii și familiile acestora.

41. Deși observațiile publice negative nu pot fi evitate,³⁸ sistemul judiciar poate pune în aplicare măsuri pentru a se asigura că judecătorii nu se simt izolați și abandonați, în special atunci când decid cu privire la cazuri importante în care sunt expuși criticilor și abuzurilor publice. În aceste situații, unitatea și sprijinul colegilor, al președinților de instanță și/sau al consiliilor judiciare pot furniza resurse esențiale pentru a proteja starea de bine a judecătorilor în cazul în care apar astfel de atacuri personale împotriva lor.
42. Birourile de presă ale instanțelor pot aborda provocările care decurg din dezinformarea și raportarea eronată în mass-media, oferind un canal oficial pentru comunicarea publică a rezumatelor hotărârilor judecătorești și un proces prin care să se răspundă la observațiile formulate. Înființarea instituției purtătorului de cuvânt la nivelul instanțelor sau a birourilor pentru mass-media și comunicare a fost încurajată de CCJE și de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.³⁹ Aceste măsuri pot reduce presiunea cu care se confruntă judecătorii pentru a se apăra în mod public, evitând orice impresie de lipsă de imparțialitate sau de independență.⁴⁰

(ii) Transparența și destigmatizarea stresului

43. Judecătorii trebuie să se simtă încrezători să vorbească despre orice preocupări pe care le-ar putea avea cu privire la siguranța, securitatea și starea lor de bine. Dacă judecătorii nu se simt liberi să discute despre aceste preocupări, acest lucru poate duce la creșterea sentimentului de izolare, care poate agrava orice nivel de stres experimentat.
44. Necesitatea de a combate stigmatizarea în sistemul judiciar apare la nivel sistemic și este esențială pentru a încuraja implicarea în inițiative care sprijină starea de bine a judecătorilor prin formare și educație. Eforturile de punere în aplicare a oricărei inițiative organizate privind starea de bine vor fi inutile dacă judecătorii nu participă la acestea. Prin urmare, este esențial să se cultive o cultură care să normalizeze conversațiile privind stresul precum și căutarea de sprijin.

(iii) Practici echitabile și transparente în materie de resurse umane

45. Politicile și practicile în materie de resurse umane în ceea ce privește gestionarea performanței, învățarea și dezvoltarea pot fi concepute astfel încât să stimuleze implicarea și să consolideze motivația judecătorilor în ceea ce privește rolul lor în cadrul profesiei juridice și în societate. Politicile și procesele transparente în materie de resurse

³⁷ Liniile directoare CEPEJ privind organizarea și accesibilitatea sediilor instanțelor (2014), secțiunea 4.4.1.

³⁸ Ținând cont de dreptul fundamental la libertatea de exprimare, CEDO, art. 10.

³⁹ Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2010) 12 privind judecătorii: Independență, Eficiență și Responsabilități, punctul 29; a se vedea, de asemenea, Avizul CCJE nr. 25 (2022), punctul 64.

⁴⁰ Avizul nr. 18 (2015) al CCJE, punctul 53.

umane privind numirile și promovarea judecătorilor pot contribui, de asemenea, la consolidarea experiențelor judecătorilor în ceea ce privește stabilitatea și securitatea carierei și la încurajarea sentimentelor de autonomie și de control al creșterii și dezvoltării lor profesionale. Starea de bine a sistemului judiciar poate fi îmbunătățită și mai mult prin disponibilitatea unor formule flexibile de lucru pentru a facilita combinarea rolurilor judecătorilor cu responsabilitățile lor familiale și cu interesele lor recreative. Astfel de acorduri pot, de asemenea, să consolideze sentimentul de echilibru între viața profesională și cea privată, o altă resursă care poate reduce sau elimina stresul resimțit de judecători.

(iv) Încurajarea conducerii pozitive

46. Judecătorii trebuie să aibă claritate și certitudine deplină cu privire la toate aspectele care îi afectează. Conversațiile structurate dintre judecătorii aflați în funcții de conducere și cei aflați în funcții de execuție ar trebui programate periodic pentru a discuta provocările specifice în materie de stare de bine și pentru a documenta orice acțiuni convenite care vor fi întreprinse pentru a atenua aceste provocări. Acest lucru nu numai că va consolida mesajul potrivit căruia starea de bine a sistemului judiciar este o chestiune importantă și este luată în serios de sistemul judiciar, ci poate, de asemenea, să sporească sentimentul de autonomie și siguranța carierei judecătorilor.
47. Judecătorii aflați în funcții de conducere pot facilita, de asemenea, un sentiment de muncă semnificativă în rândul judecătorilor, o resursă semnificativă pentru starea de bine a sistemului judiciar, care poate fi diminuată de multe dintre provocările discutate în prezentul aviz, de exemplu prin interferențe politice, atacuri personale împotriva judecătorilor și expunerea prelungită la cazuri dificile și traumatice.

(v) Dezvoltarea unor culturi jurisdicționale și a unor rețele sociale favorabile incluziunii

48. O cultură pozitivă a instanțelor, în care judecătorii se confruntă cu relații de susținere cu colegii lor, poate promova un sentiment de apartenență și un sentiment mai puternic de identitate profesională.⁴¹ Aceste interacțiuni sociale pozitive oferă judecătorilor posibilitatea de a-și asista, îndruma și sprijini colegii și pot fi esențiale pentru a se asigura că judecătorii simt că pot solicita îndrumarea colegilor lor atunci când gestionează cazuri dificile sau traumatice.
49. În multe țări, sistemul judiciar a instituit rețele de sprijin judiciar pentru a oferi un forum în care judecătorii să aibă acces la sprijin *inter partes* și să își construiască conexiuni profesionale. Aceste rețele pot încuraja, de asemenea, sentimente de colegialitate, de scop colectiv și de comunitate, care pot servi drept resurse vitale pentru a proteja și a promova starea de bine a sistemului judiciar, în special atunci când judecătorii sunt expuși unor atacuri specifice și ostile din partea guvernului, a parlamentului și a mass-mediei (sociale). Asociațiile judecătorilor contribuie în mod semnificativ la colegialitatea și spiritul comunitar în rândul judecătorilor. Evenimentele sociale și alte activități pot fi, de asemenea, puse în aplicare pentru a promova incluziunea și apartenența.

⁴¹ A se vedea documentul CEPEJ: Desființarea izolării judecătorilor. Linii directoare pentru îmbunătățirea competențelor judecătorului, consolidarea schimbului de cunoștințe și a colaborării și depășirea unei culturi a izolării în sistemul judiciar (2019).

(vi) Implementarea și menținerea tehnologiei de suport

50. CCJE reiterează principiile generale referitoare la tehnologia din sistemele judiciare, recomandate anterior pentru a reduce volumul de muncă și stresul judecătorilor.⁴² În cazul în care tehnologia de suport nu este pusă în aplicare și menținută în mod corespunzător, pot apărea mai multe probleme în ceea ce privește starea de bine a sistemului judiciar. Măsurile specifice prezentate aici se referă la acele principii care ar contribui în special la protejarea și promovarea stării de bine a judecătorilor care utilizează tehnologia de suport.
51. Tehnologia de suport ar trebui utilizată numai pentru a sprijini și a consolida statul de drept și nu ar trebui utilizată pentru a anticipa sau a înlocui procesul decizional al unui judecător.⁴³ Acest lucru este esențial nu numai pentru a proteja independența și imparțialitatea sistemului judiciar, ci și pentru a se asigura că judecătorii nu se confruntă cu o pierdere a autonomiei judiciare care, în caz contrar, le-ar atenua experiențele de stres.
52. Ar trebui instituite canale de comunicare adecvate pentru a se asigura că judecătorii sunt informați în mod corespunzător cu privire la proiectarea, dezvoltarea și îmbunătățirea tehnologiei și au posibilitatea de a participa la acestea.⁴⁴ Lipsa implicării sistemului judiciar în procesele de digitalizare poate avea un impact negativ asupra experiențelor judecătorilor în ceea ce privește gestionarea dosarelor, ceea ce le poate afecta independența.⁴⁵

(C) Formare și educație

53. Inițiativele ar trebui să ofere judecătorilor sprijin și formare în timp util pentru a-i ajuta să își îndeplinească rolurile în condiții de siguranță, în mod eficace și în conformitate cu statul de drept. Astfel de inițiative ar trebui să vizeze perfecționarea judecătorilor, să le ofere încredere și securitate și să consolideze capacitățile individuale ale judecătorilor de a gestiona stresul.
54. Mulți judecători au un simț al datoriei și al responsabilității profesionale profund internalizat, stabilind adesea standarde extrem de ridicate pentru ei înșiși. Acest lucru poate duce la perfecționism auto-impus care, deși își are rădăcinile într-un angajament puternic față de justiție, poate intensifica stresul și poate contribui la epuizare. Judecătorii pot simți că trebuie să ia întotdeauna decizii ireproșabile și să răspundă unor așteptări greu de susținut în medii solicitante și încărcate emoțional. Aceste așteptări interne pot agrava presiunile externe ale activității judiciare, în special atunci când resursele lipsesc sau când constrângerile sistemice le limitează capacitatea de a respecta astfel de standarde.
55. Formarea și educația ar trebui să vizeze sensibilizarea și înțelegerea de către judecători a provocărilor care pot avea un impact negativ asupra stării lor de bine și încurajarea comportamentelor de căutare a sprijinului. Aceste obiective pot fi atinse prin programe

⁴² Avizul nr. 26 (2023) al CCJE, punctul 92.

⁴³ Avizul CCJE nr. 26 (2023), punctul 92, principiile generale (i), (ii) și (iii).

⁴⁴ Avizul nr. 26 (2023) al CCJE, punctul 92, principiul general (viii).

⁴⁵ Sondajul realizat de Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (RECJ) în rândul judecătorilor cu privire la independența sistemului judiciar (2025), pagina 36.

formale de formare judiciară și de educație furnizate la nivel național și european și prin intervenții individuale adaptate.⁴⁶ Programele ar trebui să fie disponibile pentru toți judecătorii și să ofere o serie de cursuri structurate privind modul în care judecătorii își pot proteja în mod individual starea de bine. Schimburile transfrontaliere și formarea organizată la nivel european ar permite schimbul de bune practici și ar crea și consolida solidaritatea judiciară europeană, reducând astfel sentimentul de singurătate și izolare a judecătorilor. Acestea ar trebui să acopere aspecte generale, cum ar fi gestionarea eficientă a stresului, precum și subiecte specifice, cum ar fi gestionarea cauzelor complexe, răspunsul la traume indirecte și abordarea comunicării cu mass-media și cu publicul. Deși participarea ar trebui să fie voluntară, importanța acestor cursuri ar trebui încurajată.

(D) Măsuri individuale de sprijin

56. Starea de bine a sistemului judiciar este o responsabilitate comună, iar judecătorii trebuie să ia măsuri active pentru a-și menține starea de bine.⁴⁷ Inițiativele de sprijin oferite judecătorilor urmăresc să completeze programele de formare furnizate în mod universal și să includă instrumente digitale de autoajutorare, care pot fi furnizate cu ușurință tuturor judecătorilor. Pot fi oferite cursuri de formare și îndrumare suplimentare pentru a sprijini judecătorii să navigheze în cauze complexe sau sensibile. Măsurile ar putea include, de asemenea, programe de mentorat și elaborarea unor planuri adaptate și personalizate de dezvoltare a stării de bine. Crearea unor protocoale structurate de intervievare în urma cazurilor dificile și traumatice pentru a normaliza conversațiile în jurul emoțiilor dificile poate contribui, de asemenea, la crearea unui spațiu sigur pentru ca judecătorii să proceseze și să înțeleagă astfel de emoții.
57. Inițiativele pot include, de asemenea, asigurarea accesului judecătorilor la un specialist în medicina muncii instruit și acreditat în mod corespunzător, cum ar fi un psiholog clinic sau ocupațional, care îi poate îndruma în mod individual cu privire la tehnici sau strategii care să îi ajute să gestioneze mai bine și să facă față provocărilor specifice cu care se pot confrunta. Accesul la astfel de servicii ar trebui să fie finanțat și disponibil, dar voluntar.

(E) Revenirea la îndatoririle judiciare

58. În cazul în care judecătorii au suferit o boală sau o vătămare fizică sau psihologică care este posibil să fi condus la o perioadă de absență din funcțiile judiciare, ar trebui luate măsuri pentru a sprijini revenirea lor în condiții de siguranță la locul de muncă. Astfel de măsuri pot include accesul la servicii psihologice, facilități corespunzătoare, consiliere și terapie. Acestea pot include acordarea unei flexibilități judecătorului pentru a reveni în funcție, cum ar fi un program de lucru cu fracțiune de normă sau o revenire treptată la locul de muncă, precum și reuniuni periodice de sprijin cu un supraveghetor pentru a discuta modul în care instanța le poate satisface nevoile.

⁴⁶ În special prin intermediul Rețelei Europene de Formare Judiciară (EJTN) și al Consiliului Europei Programul privind educația în domeniul drepturilor omului pentru profesioniștii din domeniul juridic (HELP).

⁴⁷ Declarația de la Nauru privind starea de bine a sistemului judiciar, principiul 3.

V. Recomandări

59. Este extrem de important să se depună eforturi sistematice pentru a proteja și a promova starea de bine a judecătorilor.
60. În consecință, CCJE recomandă ca inițiativele de protejare, promovare și sprijinire a stării de bine a sistemului judiciar să respecte următoarele principii:
- (i) Starea de bine a sistemului judiciar este esențială pentru înfăptuirea justiției. Sistemul judiciar trebuie să își asume responsabilitatea dezvoltării și menținerii unui cadru de guvernare solid, care să recunoască starea de bine a judecătorilor ca o condiție prealabilă esențială pentru independența, imparțialitatea, calitatea și eficiența sistemului judiciar, precum și pentru statul de drept.
 - (ii) Sistemul judiciar trebuie să se implice pe deplin și să sprijine inițiativele care protejează, consolidează și îmbunătățesc caracteristicile pozitive ale activității judiciare (de exemplu, scopul și activitatea semnificativă, autonomia și independența), reducând în același timp la minimum caracteristicile sale negative. Inițiativele ar trebui să sensibilizeze publicul cu privire la necesitatea de a se asigura că condițiile de muncă ale judecătorilor, cum ar fi volumul lor de muncă, mediul fizic și remunerarea, sunt rezonabile pentru a le sprijini starea de bine.
 - (iii) Inițiativele ar trebui să se axeze pe prevenirea stresului judiciar extrem și inutil și ar trebui să fie organizate cu participarea activă a judecătorilor, pentru a se asigura efectuarea unor modificări relevante, realiste și practice.
 - (iv) Este esențial să existe sisteme, procese și sisteme de monitorizare eficace în toate instanțele pentru a evalua și a monitoriza amenințările la adresa siguranței fizice, psihologice și digitale și a securității judecătorilor. Este de datoria statului să investigheze și să urmărească penal actele care afectează siguranța și securitatea judecătorilor și să pună în aplicare măsuri suplimentare pentru a proteja judecătoria și familiile acestora atunci când siguranța și securitatea lor sunt expuse unui risc ridicat.
 - (v) Eforturile trebuie să urmărească combaterea stigmatizării în sistemul judiciar, astfel încât judecătoria să se simtă încrezător să vorbească despre preocupările pe care le-ar putea avea cu privire la siguranța, securitatea și starea lor de bine.
 - (vi) Politicile de resurse umane trebuie să fie echitabile și transparente pentru a sprijini recrutarea și menținerea numirilor judiciare. Politicile și procesele trebuie să susțină evoluția profesională a judecătorilor, securitatea profesională și să ofere oportunități de învățare și dezvoltare și echilibru între viața profesională și cea privată.
 - (vii) Ar trebui încurajate practicile pozitive de conducere și ar trebui stabilite canale eficiente de comunicare, astfel încât toți judecătoria să aibă claritate și certitudine deplină cu privire la toate aspectele care îi afectează.

- (viii) Ar trebui dezvoltate culturi jurisdicționale și rețele sociale favorabile incluziunii pentru a sprijini colegialitatea, identitatea profesională, incluziunea și apartenența în rândul judecătorilor, recunoscând beneficiile unor astfel de interacțiuni sociale pozitive pentru starea de bine a sistemului judiciar.
- (ix) Tehnologia de suport ar trebui utilizată numai pentru a sprijini și a consolida statul de drept și nu ar trebui utilizată pentru a anticipa sau a înlocui procesul decizional al unui judecător.
- (x) Ar trebui stabilite canale adecvate de comunicare pentru a se asigura că judecătorii sunt informați în mod corespunzător cu privire la proiectarea, dezvoltarea și îmbunătățirea tehnologiei și au posibilitatea de a participa la acestea.
- (xi) Judecătorii ar trebui să beneficieze de sprijin în timp util la nivel național și european și ar trebui să aibă acces la formare pentru a-i ajuta să își îndeplinească rolurile în condiții de siguranță și în mod eficace. Schimburile transfrontaliere și formarea la nivel european ar permite schimbul de bune practici.
- (xii) Formarea ar trebui să acopere gestionarea eficientă a stresului și subiecte specializate, cum ar fi gestionarea cauzelor dificile și răspunsul la traumele indirecte. Toți judecătorii ar trebui să aibă acces la programe de formare și educație pentru a le sprijini starea de bine în toate etapele carierei.
- (xiii) Judecătorii trebuie să ia măsuri active pentru a-și menține starea de bine. Pentru a-i ajuta în acest sens, judecătorii ar trebui să aibă acces la măsuri individuale de sprijin pentru a completa programele de formare oferite în mod universal. Astfel de măsuri ar trebui să fie personalizate pentru a răspunde nevoilor individuale și pentru a-i ajuta pe judecători să facă față oricăror provocări specifice cu care s-ar putea confrunța. Accesul la serviciile de medicină a muncii ar trebui să fie finanțat și pus la dispoziția judecătorilor în mod voluntar.
- (xiv) În cazul în care o boală sau o vătămare fizică sau psihologică a dus la o perioadă de absență de la îndatoririle judiciare, ar trebui luate măsuri pentru a permite revenirea în funcție în condiții de siguranță, cu sprijin individual adecvat, după caz.